

Mottagare: Finansdepartementet

Kulturrådets yttrande över betänkandet Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag (SOU 2024:24)

(dnr Fi2024/00826)

2024-08-15
KUR 2024/4711
Kulturrådet
Box 27215, 102 53 Stockholm
kulturradet@kulturradet.se

1. Sammanfattning

Statens kulturråd (Kulturrådet) tillstyrker förslagen i betänkandet. Vi instämmer i att det finns ett behov av tydligare straffrättsliga regler för att mer effektivt kunna bekämpa och lagföra brott som rör statliga företagsstöd.

Kulturrådet motsätter sig lagkonstruktionen i 11 § av förslaget till lag om subventionsbrott, som föreskriver att anmälningar ska göras till en åklagare utan att specificera vilken myndighet som är ansvarig för att ta emot dessa anmälningar.

Kulturrådet tillstyrker förslaget om en ny lag som knyts till lagen om subventionsbrott och som reglerar underrättelseskyldighet mellan myndigheter. Kulturrådet anser dock att det finns skäl att även låta kommunerna omfattas av den föreslagna lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar av statliga företagsstöd.

2. Kulturrådets synpunkter på förslagen i betänkandet

2.1 Utgångspunkter för en straffrättslig reglering (avsnitt 6.2.5)

Kulturrådet instämmer i att det finns ett behov av tydligare straffrättsliga regler för att mer effektivt kunna bekämpa brott som rör statliga företagsstöd. Det är angeläget att statliga medel når rätt mottagare och används för avsedda ändamål för en rättvis och effektiv resursfördelning.

Kulturrådet delar uppfattningen att det med befintlig lagstiftning är svårt att driva ärenden som gäller brott mot statliga stöd till företag och andra juridiska personer eftersom stöden inte passar inom ramen för bedrägerilagstiftningen och komplexa bevisfrågor uppstår.

Lagförslaget är en viktig del i kampen mot brottslighet och är väl förberett för att förebygga och bekämpa brott relaterade till statliga företagsstöd, och det integreras väl med befintlig lagstiftning.

2.2 Subventionsbrott (avsnitt 6.3.3)

En förutsättning för straffansvar vid underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden i författningsförslagets 2 §, är att anmälningsskyldigheten regleras i lag eller förordning.

Av den kartläggning som presenterades i betänkandet framgår emellertid att endast 18 av de 104 analyserade stöden innehöll regler om att sökande ska anmäla ändrade förhållanden (sid151).

Kulturrådet saknar i likhet med många andra myndigheter en sådan bestämmelse om anmälningsskyldighet i stödförordning. Anmälningsskyldigheten regleras i villkoren som bifogas besluten och kan därmed inte ligga till grund för straffansvar.

För att subventionsbrottslagen ska få full genomslagskraft, behöver ett stort antal stödförordningar ändras så att det införs en regel om anmälningsskyldighet vid ändrade förhållanden.

2.2 Anmälningsskyldighet (avsnitt 6.3.10)

Kulturrådet anser att det för rättssäkerheten är viktigt att det tydligt framgår vilken myndighet som är ansvarig för att ta emot anmälningar om brott. Därför motsätter sig Kulturrådet lagkonstruktionen i 11 § av förslaget till lag om subventionsbrott, som endast föreskriver att anmälningar ska göras till en åklagare, utan att specificera vilken myndighet som är ansvarig för att ta emot dessa anmälningar.

Genom att inte specificera i lagtexten vilken myndighet som är ansvarig mottagare för anmälan, kan det uppstå osäkerhet om vart en myndighet ska vända sig vid misstanke om subventionsbrott. Detta kan leda till fördröjningar i processen och potentiellt undergräva effektiviteten.

Motivet till att endast ange åklagare motiveras i betänkandet med att det överensstämmer med hur anmälningsskyldigheten är konstruerad i andra lagar som reglerar måltyper som Ekobrottsmyndigheten handlägger (jfr 17 § skattebrottslagen och 3 kap. 1 § lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden, som i båda fallen anger att anmälan ska ske till åklagare), se sidan 219.

Kulturrådet anser att det finns en skillnad mellan behovet av information om vilken myndighet som är ansvarig för att ta emot anmälningar enligt skattebrottslagen och lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden, och den föreslagna subventionsbrottslagen. I de två förstnämnda lagarna är det endast Skatteverket och Finansinspektionen som kan göra en anmälan för respektive lag. Behovet av information om den myndighet som är mottagare av en anmälan torde därmed vara mindre, då det får förutsättas vara känt för dessa två myndigheter på förhand att Ekobrottsmyndigheten är mottagare av anmälan.

Till skillnad från dessa lagar, kommer behovet av information om vilken myndighet som anmälan ska skickas till att vara stort, med tanke på det stora antalet olika myndigheter som berörs av subventionsbrottslagen. Att ange den myndighet som ska vara mottagare för en anmälan är också förenligt med hur anmälningsskyldigheten är konstruerad i Bidragsbrottslagen.

2.3 Underrättelseskyldighet (avsnitt 7.3.4)

Kulturrådet tillstyrker förslaget om en ny lag som knyts till lagen om subventionsbrott och som reglerar underrättelseskyldighet mellan myndigheter.

Kulturrådet anser dock att det finns skäl att även låta kommunerna omfattas av den föreslagna lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar av statliga företagsstöd.

Kulturrådet samverkar idag med kommunerna gällande bidrag till det fria kulturlivet där både kommuner och regioner kan vara medfinansierare till samma projekt- och verksamhetsbidrag som kulturrådet.

Det förekommer situationer där kommunen har information som Kulturrådet behöver ta del av för att kunna förhindra felaktiga utbetalningar inför beslut om statliga företagsstöd.

En lagstadgad underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar av företagsstöd skulle underlätta utbytet av uppgifter i dessa situationer eftersom bestämmelsen är sekretessbrytande och det ofta förekommer uppgifter som annars omfattas av sekretess. Det medför också laglig grund för behandling av känsliga personuppgifter enligt EU:s dataskyddsförordning.

Att låta kommunerna omfattas av den föreslagna lagen skulle sammanfattningsvis underlätta informationsutbytet och förhindra risken för felaktiga utbetalningar.

3. Beslut

Kulturrådet är en central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet. Myndighetens arbete tar sin utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen

och verkar för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag samt andra främjande åtgärder. Grunden för vårt uppdrag är att alla ska kunna ta del av konst och kultur av hög kvalitet.

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Kajsa Ravin. Ärendet har föredragits av förvaltningsjurist Sam Norryd. I den slutliga handläggningen av ärendet har enhetschefen för verksamhetsstöd Magnus Boström deltagit.

Kajsa Ravin

Generaldirektör

Sam Norryd

Föredragande